

Vilkår for Reiseforsikring

Vilkår av 1. januar 2011

Innhold

	Side
1. Hvem som er forsikret – sikrede	2
2. Hvor og når forsikringen gjelder.....	2
3. Reisegods m.v.....	2
4. Reisesyke m.v – Sykeutgifter	3
5. Reisesyke m.v – Hjemtransport	3
6. Reisesyke m.v – Avbrutt reise	4
7. Reisesyke m.v – Medreisende blir syk.....	5
8. Reisesyke m.v – Tilkallelse	5
9. Forsinkelse	5
10. Avbestilling	6
11. Krig, terror og uroligheter	6
12. Evakuering.....	7
13. Erstatningsoppgjør	7
14. Reiseulykke	7
15. Rettslig erstatningsansvar.....	9
16. Rettshjelp.....	10
17. Sikkerhetsforskrifter	11

Vilkår for Reiseforsikring

I tillegg til disse vilkår, gjelder Frenedes generelle vilkår.

1. Hvem som er sikrede/forsikrede

FAL § 7-1 gjelder ikke. I stedet gjelder:

Forsikringen gjelder for forsikringstaker såfremt forsikringstaker er medlem av norsk folketrygd og har folkeregistrert adresse i Norge.

Når det fremgår av forsikringsbeviset at familie er inkludert, omfattes også:

- Ektefelle/samboer hvis ektefelle/samboer har samme bostedsadresse i Norge som forsikringstaker. Med samboere menes personer som bor i samme bolig og lever sammen i et ekteskapslignende forhold, og har felles adresse i Folkeregisteret.
- Ovennevntes barn, inntil første hovedforfall etter at barnet har fylt 20 år.
- Fosterbarn som bor hos forsikringstaker, inntil første hovedforfall etter at barnet har fylt 20 år.

Såfremt vedkommende er medlem av norsk folketrygd og har folkeregistrert adresse i Norge.

Ulykkesdekningen under punkt 14 nedenfor opphører når forsikrede fyller 75 år.

2. Hvor og når forsikringen gjelder

2.1 Når forsikringen gjelder

Forsikringen gjelder på ferie-, fritids- og tjenestereise med varighet inntil 60 dager over hele verden, når reisen har sitt utgangspunkt fra bostedsadressen i Norge og forsikringen er i kraft i Frende på skadetidspunktet. Med tjenestereiser menes reiser i forbindelse med arbeidsoppdrag for arbeidsgiver i arbeidstiden.

2.2 Når forsikringen ikke gjelder

Forsikringen gjelder ikke:

- Når sikrede oppholder seg på sin faste eller midlertidige bopel.
- Når sikrede er i arbeid på arbeidsstedet i Norge i arbeidstiden jf § 10 i lov om Yrkesskadeforsikring.
- Når sikrede oppholder seg på fast eller midlertidig undervisningssted i undervisningstiden. Se likevel punkt 3.2 siste strekpunkt.
- Når sikrede oppholder seg på skolefritidsordning eller i barnehage.
- Når sikrede er på reise som er en vanlig del av arbeidet og som utføres som rutinemessige oppdrag (f.eks. sjåfør, håndverkere, omreisende selgere o.l.)
- På ekspedisjoner. Med ekspedisjon menes reise som krever større og spesiell utrustning for et spesielt formål.
- På reise til sted som Det Norske Utenriksdepartement (UD) fraråder innreise til på reisetidspunktet.
- På reise til sted som vil innebære overhengende fare for

sikredes liv eller helse pga krig, opprør, terrorhandling, naturkatastrofe eller epidemi på reisetidspunktet.

3. Reisegods

3.1 Hva som er forsikret

1. Personlig reisegods.

Forsikringen omfatter personlig reisegods som sikrede har med seg for sitt personlige bruk på reisen.

Forsikringssum per skadetilfelle:

Reisegods 1 person inntil kr 50.000

Reisegods familie inntil kr 100.000

Innenfor forsikringssummen erstattes verdigjenstander med inntil kr 25.000. Med verdigjenstander menes: smykker, ringer, ur, perler og edelstener, alle typer elektroniske apparater med tilbehør, musikkinstrumenter og pelsverk.

Innenfor forsikringssummen erstattes enkeltgjenstander med tilbehør med inntil kr 15.000.

Utover forsikringssummen omfattes:

- Kontanter og verdipapirer med inntil kr 3.000,- pr.sikret, og inntil kr 6.000 pr familie.
- Reisedokumenter/pass og andre nødvendige utgifter i forbindelse med tap av dette med inntil kr 10.000 pr. sikret.

3.2. Skader og tap som omfattes

Forsikringen omfatter skade på eller tap av personlig reisegods som følge av:

- Tyveri (jf Straffelovens § 257). Reisegods som mistes/kommer bort er ikke tyveri.
- Ran (jf Straffelovens §§ 266 og 267).
- Skadeverk på gjenstander som er i sikredes besittelse. Med skadeverk menes at en annen person rettstridig ødelegger, skader, gjør ubrukelig eller forspiller sikredes eiendeler (Straffelovens § 291).
- Brann, vannledningsskade og naturskade iht. Naturskadelovens § 4.
- Ved tyveri fra telt hvor ingen er til stede med inntil kr 5.000. pr. sikret.
- Tyveri fra låst skap på arbeids- eller undervisningssted dekkes med inntil kr 5.000 pr. sikret.

Dessuten omfattes skade på eller tap av:

- Reisegods som sendes som ekspedert bagasje.
- Reisegods som sikrede har med seg ved kollisjon/utforkjøring med motorkjøretøy, campingvogn og sykkel samt ved grunnstøtning /kantring med båt.
- Sykkel/-tilhenger, som medbringes på reise utenfor den kommunen sikrede bor, arbeider eller går på skole, med samlet inntil kr 4000,-.

Vilkår for Reiseforsikring

3.3 Skader og tap som ikke omfattes

Forsikringen omfatter ikke:

- Ytre skader på emballasje (koffert og lignende) under transport.
- Skade på og tap av ekspedert bagasje som transportør er ansvarlig for etter transportbestemmelsene.
- Følgeskade på ekspedert bagasje pga. væske som renner ut.
- Skade på og tap av motorkjøretøy eller båt samt fast tilbehør til kjøretøyet/båten.
- Skade på og tap av flyttegods.
- Tap ved underslag (jf Straffelovens § 255) eller bedrageri (jf Straffelovens § 270).
- Økonomisk tap utover det som er nevnt i punkt 3.1. og 3.2 ovenfor.

3.4 Beregning av erstatningen

Erstatningen tar utgangspunkt i hva det vil koste Frende å:

- Reparere skaden, eller
- Gjenanskaffe tilsvarende, eller i det vesentlige tilsvarende, ting etter pris på skadedagen.

Frende avgjør hvilket av disse alternativene som skal benyttes og hvilken reparatør eller leverandør som velges.

Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med fradrag for verdiforringelse som vurderes på grunnlag av sannsynlig brukstid og slitasje. Fradraget gjøres bare når verdiforringelsen utgjør 1/3 eller mer av gjenanskaffelsesprisen.

Kontanterstatning tilsvarer beløpet Frende må betale for reparasjon eller gjenanskaffelse.

4. Reisesyke m.v. – Sykeutgifter

Reiseforsikringen dekker utgifter ved

- Ulykkesskade.
- Akutt sykdom.
- Uventet og akutt forverring av kronisk lidelse.

4.1 Utgifter som omfattes

Forsikringen omfatter nødvendige utgifter til:

- Lege.
- Sykehusopphold. (I Norge/Norden dekkes kun offentlig sykehus).
- Innhenting av fastsatt reiserute når reisen etter legens ordre ikke kan fortsette etter planen.
- Fysikalsk og kiropraktisk behandling foreskrevet av lege.
- Medisiner foreskrevet av lege/tannlege.
- Reise til/fra behandlingsinstitusjon. Ved bruk av egen bil, dekkes kr 2 pr km.
- Utvidet hotellopphold og merutgifter til mat ved utsatt hjemreise som følge av legens ordre.
- Nødvendige telefonutgifter med inntil kr 3000.

- Tannlegebehandling som følge av ulykkesskade. For barn under 20 år erstattes nødvendige utgifter til første permanente tannlegebehandling, bro, krone o.l.) etter overslag fra tannlege/tanntekniker når behandlingen skjer senere enn 3 år etter skadedatoen. Erstatning for tannlegebehandling er begrenset til kr 5.000.
- Tannlegebehandling som følge av akutt tannsykdom eller tannskade ved spising og som må behandles på reisen. Erstatningen er begrenset til kr 1.000 pr skadetilfelle.

4.2 Utgifter som ikke omfattes

Forsikringen omfatter ikke utgifter som skyldes:

- Sykdom/lidelse som var kjent før avreisen når reisen foretas for behandling, operasjon, kur- eller rekreasjonsopphold.
- Sykdom/lidelse som var kjent før avreise når det forelå behandlingsbehov, eller dersom forverring eller komplikasjoner med stor grad av sannsynlighet kunne oppstå.
- Behandlingsbehov som forelå før reisen.
- Svangerskap etter utløpet av 36. uke eller frivillig svangerskapsavbrytelse.
- Bruk av sovemidler, berusende, narkotiske eller smertestillende midler.
- Sykdom eller skade som er oppstått ved deltakelse i slagsmål eller ved deltakelse av en forbrytelse.
- All utøvelse av sport og idrett som gir forsikrede inntekt eller sponsormidler over 1 G pr år.
- All utøvelse av motorsport med båt, vannjet, vannscooter bil, motorsykel, moped eller snøscooter.
- Kampsport som innebærer fullkontakt med slag eller spark, som boksing, karate og lignende.
- Fallskjermhopping hvor utsprang ikke skjer fra fly.
- Dykking dypere enn 40 meter.
- Høydesyke eller annen sykkelig tilstand som skyldes opphold i høyder over 4.000 meter.

Det samme gjelder:

- Utgifter til fortsatt behandling i utlandet når behandlende lege, i samråd med Frende / SOS International anser det forsvarlig med hjemtransport til Norge.
- Utgifter som påløper etter at forsikrede er kommet tilbake til fast bopel i Norge med mindre annet fremgår av pkt. 4.1.
- Økonomisk tap utover det som er nevnt i punkt 4.1 ovenfor.

5. Reisesyke m.v. – Hjemtransport

Reiseforsikringen dekker ekstrautgifter til hjemtransport.

Godkjennelse fra Frende eller SOS International må innhentes på forhånd.

Vilkår for Reiseforsikring

5.1 Utgifter som omfattes

Forsikringen omfatter nødvendige ekstrautgifter til transport av forsikrede til hjemsted i Norge ved:

- Egen akutt sykdom/ulykke, når det er medisinsk nødvendig. Er det nødvendig at lege, sykepleier eller nærstående person ledsager forsikrede, erstattes også utgifter til dette.
- Plutselig alvorlig sykdom, ulykke eller dødsfall i nærmeste familie bosatt i EØS-land, som er inntruffet etter at reisen startet, og medfører at hjemtransport er nødvendig tidligere enn planlagt.
- Skade på egen bolig eller forretning som nødvendiggjør sikredes nærvær.
- Forsikredes død. Er det ønske om begravelse på ferie-/ oppholdsstedet i utlandet, dekkes, i stedet for hjemtransport, de faktiske utgifter til gravlegging med inntil kr 30.000.

I tillegg erstattes nødvendige merutgifter for å returnere til reisemålet dersom forsikrede returnerer innen 14 dager etter hjemreisen og innenfor den avbrutte reisens planlagte reisetid.

Med nærmeste familie menes:

- Ektefelle/samboer med felles adresse i Folkeregisteret.
- Barn, stebarn, fosterbarn og svigerbarn.
- Foreldre, steforeldre, fosterforeldre og svigerforeldre.
- Søsken, svigerinner og svogere.
- Besteforeldre og barnebarn.

5.2 Utgifter som ikke omfattes

Forsikringen omfatter ikke utgifter som skyldes:

- Sykdom/lidelse som var kjent før avreisen når reisen foretas for behandling, operasjon, kur- eller rekreasjonsopphold.
- Sykdom/lidelse som var kjent før avreise når det forelå behandlingsbehov, eller dersom forverring eller komplikasjoner med stor grad av sannsynlighet kunne oppstå.
- Svangerskap etter utløpet av 36. uke eller frivillig svangerskapsavbrytelse.
- Høydesyke eller annen sykkelig tilstand som skyldes opphold i høyder over 4.000 meter.
- All utøvelse av sport og idrett som gir forsikrede inntekt eller sponsormidler over 1 G pr år.
- All utøvelse av motorsport med båt, vannjet, vannscooter bil, motorsykel eller snøscooter.
- Kampsport som innebærer fullkontakt med slag eller spark, som boksing, karate og lignende.
- Serie- og cupkamp i alle typer lagidrett når kampen er i regi av forbund eller krets.
- Fallskjermhopping hvor utsprang ikke skjer fra fly.
- Dykking dypere enn 40 meter.

6. Reisesyke m.v. - Kompensasjon ved avbrutt reise

6.1 Reiseomkostninger

Forsikringen omfatter betalte reiseomkostninger ved avbrutt feriereise når avbruddet skyldes:

- Sykehusopphold.
- Erstatningsmessig hjemtransport (erstattes ikke for avdøde).
- Alvorlig ulykke eller akutt sykdom som medfører sengeleie, eller at bevegeligheten etter behandlende leges vurdering måtte begrenses til rommet eller leiligheten.
- Ordre om evakuering gitt av Det norske Utenriksdepartement.
- At fortsatt opphold på ferie- eller oppholdsstedet ville innebære en overhengende fare for sikredes liv eller helse pga opprør, krig, terrorhandling, naturkatastrofe eller epidemi som brøt ut eller fant sted mens sikrede befant seg i området.

Slik erstatning gis ikke ved reise med varighet utover 60 dager.

Kompensasjon ytes til den av de sikrede som blir syk eller som blir berettiget til hjemtransport, samt ytterligere ett familiemedlem som er med på reisen dersom begge har reiseforsikring i Frende. Ved evakuering ytes kompensasjon til alle sikrede.

6.2 Reiseomkostninger som omfattes

Forsikringen omfatter dokumenterte utgifter til transport og losji, forhåndsbetalte billetter til arrangementer og utflukter som ikke ble benyttet pga avbrutt reise, og som er betalt før reisen avbrytes. Dette gjelder ikke forhåndsbetalte skolearrangementer, kurs eller seminarer.

Erstatning ytes til sikrede og i tillegg ett familiemedlem som er med på reisen dersom også familiemedlemmet har reiseforsikring i Frende. Ved evakuering ytes kompensasjon til alle sikrede.

Når reisen foregår med egen bil, erstattes totalt kr 2 pr. km for korteste vei fra reisens utgangspunkt til det sted hvor reisen avbrytes og retur.

Erstatning beregnes på grunnlag av forholdet mellom avbrutte reisedager og totalt antall planlagte reisedager begrenset til kr 1.200 pr. person pr. dag, inntil reisens pris, og maksimum kr 50.000 pr. person. Dersom forsikringen omfatter familie, erstattes inntil kr 100.000 når to eller flere reiser sammen.

Vilkår for Reiseforsikring

7. Reisesyke m.v. – Medreisende blir syk

7.1 Nødvendige merutgifter

Forsikringen omfatter sikredes nødvendige merutgifter når legedokumentert akutt sykdom, alvorlig skade eller dødsfall hos forsikredes eneste medreisende, eller dennes nærmeste familie som er bosatt i et EØS-land, medfører at den planlagte reiserute avbrytes eller hjemreisen forsinkes.

Forsikringen omfatter merutgifter for en person over 18 år samt barn under 18 år, og er begrenset til samlet kr. 50.000. Dersom slik sykdom, skade eller dødsfall rammer barn under 18 år, omfattes slike merutgifter for begge foreldrene.

Med nærmeste familie menes:

- Ektefelle/samboer med felles adresse i Folkeregisteret.
- Barn, stebarn, fosterbarn og svigerbarn.
- Foreldre, steforeldre, fosterforeldre og svigerforeldre.
- Søsken, svigerinner og svogere.
- Besteforeldre og barnebarn.

7.2 Merutgifter som omfattes

Forsikringen omfatter:

- Merutgifter til kost og losji.
- Transportutgifter til innhenting av fastlagt reiserute.
- Merutgifter til hjemtransport.

I tillegg kan sikrede kreve erstatning for avbrutt reise i samsvar med punkt 6 ovenfor.

Godkjennelse fra Frende eller SOS International må innhentes på forhånd.

8. Reisesyke m.v. – Tilkallelse

Forsikringen omfatter rimelige utgifter til reise fra Norge/Norden og opphold for inntil to personer bosatt i Norge/Norden, som blir tilkalt på grunn av forsikrede akutte og alvorlige legedokumenterte sykdom, ulykkesskade eller dødsfall. Erstatningen er begrenset til samlet kr 80.000.

Godkjennelse fra Frende eller SOS International må innhentes på forhånd.

9. Forsinkelse

9.1 Forsinket reisegods

Når ekspedert reisegods er forsinket med mer enn 4 timer, erstattes utgifter til nødvendige klær og utstyr med inntil kr 3.500 pr. person. Det samme gjelder når uekspedert reisegods er forbyttet og dette medfører at reisegodset ikke kommer til rette innen 4 timer.

Forsinkelsen må bekreftes av transportør.

Forsinket reisegods til siste flyplassdestinasjon på reise til fast eller midlertidig hjemsted, dekkes ikke.

9.2 Forsinket avgang

Når det transportmiddel forsikrede skal reise med ikke går til avtalt tidspunkt, erstattes nødvendige merutgifter til overnatting med inntil kr. 1.500 pr. person. Dersom forsikringen omfatter familie, erstattes nødvendige merutgifter til overnatting med inntil kr. 4.000 pr familie når flere enn to reiser sammen.

Forsinkelsen må skyldes værforhold eller tekniske feil og må dokumenteres skriftlig av transportør, reisearrangør eller trafikksekskap.

Forsinkelsen beregnes i forhold til reisearrangørens rutetabell samt eventuelle endringer som var planlagt og meddelt før reisen startet. Forsinkelsen må bekreftes av reisearrangør.

Krav om erstatning for merutgifter ved forsinkelse skal straks rettes til flyselskapet. Dersom Frende erstatter merutgiftene, overtar Frende sikredes krav mot flyselskapet.

9.3 Forsinket ankomst

Ved forsinket ankomst med rutefly, charterreise eller reise arrangert av turoperatør erstatter selskapet kr 500 pr påbegynt døgn pr sikret, maksimum kr 2000 pr sikret, dersom reisearrangørens transportmiddel er forsinket med mer enn 8 timer.

Forsinkelsen må skyldes værforhold eller tekniske feil og være dokumentert av reisearrangør.

Ved utreise beregnes forsinkelsen i forhold til bestemmelsesstedet. Ved hjemreise beregnes forsinkelsen i forhold til det tidspunkt sikrede ankommer reisens siste destinasjon (flyplass, togstasjon eller båtterminal). Forsinkelsen beregnes i overensstemmelse med reisearrangørens til enhver tid gjeldende ordinære ruteplan med de endringer som måtte være meddelt før reisens begynnelse.

9.4 Forsinket fremmøte, innhenting av videre-transport

Dersom sikrede møter forsinket til reisearrangørens transportmiddel, og forsinkelsen skyldes at det transportmiddelet sikrede sitter i eller skal reise med blir forsinket på grunn av:

- ekstraordinære og uforutsette værforhold eller
- teknisk feil eller trafikkuhell

dekker Frende rimelige og dokumenterte merutgifter til:

- Innhenting av forhåndsbestilt videretransport dersom reisearrangør ikke klarer å innhente fastlagt reiserute innen 24 timer.

Vilkår for Reiseforsikring

- Innhenting av forhåndsbestilt videretransport umiddelbart dersom reisearrangør, flyselskap eller trafikkelskap ikke er ansvarlig for å innhente videretransport.
- Overnatting dersom videretransport ikke er mulig samme dag som følge av forsinket fremmøte.

Ved privat transport dekkes slike merutgifter bare dersom forsinkelsen skyldes værforhold eller kollisjon/utforkjøring som krever berging. Forsinkelsen må bekreftes av reisearrangør, trafikkelskap eller bergingsselskap.

Erstatningen er begrenset til kr 20.000 pr. sikret, maksimum kr 50.000 hvis tapet er påført flere enn 2 sikrede som reiser sammen. Dersom forsinkelsen kun fører til overnatting er erstatningen begrenset til kr 1.500 pr. sikret maksimum kr 4.000 dersom utgifter til overnatting påføres flere enn 2 sikrede som reiser sammen.

9.5 Forsinkelser som ikke omfattes

Forsikringen omfatter ikke forsinkelser som skyldes:

- Streik, lockout eller personalmangel.
- Forsinket offshore transport.
- Motorhaveri/punktering på egen bil.
- Trafikk/kø som ikke er uforutsett.

Det samme gjelder:

- Utgifter som dekkes av reisearrangør, trafikkelskap, flyselskap eller andre.
- Utgifter ved flyforsinkelse, kansellering eller overbooking som flyselskapet selv har erstatningsansvar for.

10. Avbestilling

10.1 Avbestilling som omfattes

Forsikringen omfatter avbestilling av reise som er helt eller delvis betalt, dersom avbestillingen skyldes:

- Uventet, akutt sykdom eller uventet akutt forverring av kronisk lidelse, eller
- Ulykkesskade eller død,

som rammer sikrede, sikredes eneste medreisende eller deres nærmeste familie, som er bosatt i EØS-land. Sykdom eller skade må være alvorlig til hinder for gjennomføring av reisen. Årsak til avbestilling på grunn av sykdom eller skade må være attestert av lege.

Det samme gjelder når:

- Medreisende dør.
- Fastsatt dato for operasjon av sikrede blir endret.
- Det skjer skade på egen bolig som nødvendiggjør sikredes nærvær.
- Det norske Utenriksdepartement på tidspunktet for planlagt reise fraråder innreise.
- Innreise til området vil innebære en overhengende fare for sikredes liv eller helse pga opprør, krig, terror-handling, naturkatastrofe eller epidemi som bryter ut

eller finner sted etter at reisen er bestilt og helt eller delvis er betalt.

Med nærmeste familie menes:

- Ektefelle/samboer med felles adresse i Folkeregisteret.
- Barn, stebarn, fosterbarn og svigerbarn.
- Foreldre, steforeldre, forsterforeldre og svigerforeldre.
- Søsken, svigerinner og svogere.
- Besteforeldre og barnebarn.

10.2 Avbestilling som ikke omfattes

Forsikringen omfatter ikke avbestilling av reise dersom første delbetaling av reisen ikke er foretatt før forsikrings-tilfellet iht. pkt 10.1 inntreffer.

10.3 Utgifter som omfattes

Forsikringen omfatter avbestillingskostnader som påføres sikrede i henhold til fastlagte bestemmelser av:

- Transportør,
- Reisearrangør,
- Hotell eller utleier,

ved avbestilling av reise eller opphold (kost og losji) før planlagt reise fra bostedsadresse.

Når reisen avbestilles, erstattes også forhåndsbetalte billetter til utflukter og arrangementer i forbindelse med reisen. Dette gjelder ikke forhåndsbetalte skolearrangementer, kurs eller seminarer.

Erstatningen er begrenset til kr 40.000,- pr. person. Dersom det er tegnet familieforsikring er erstatningen begrenset til kr 40.000 pr. person, og kr 100.000 pr skadetilfelle.

Samlet erstatning for alle skadetilfelle i en og samme forsikringsperiode, er kr 100.000.

10.4 Utgifter som ikke omfattes

Forsikringen omfatter ikke omkostninger som skyldes:

- Avbestilling på grunn av sykehusopphold/behandling som blir lengre enn forventet.
- Avbestilling ved behandling, operasjon, kur eller rekreasjonsopphold når dette var planlagt eller kunne forventes før reisen ble bestilt.
- At hensikten med reisen faller bort.
- Skatter og avgifter.

11. Krig, terror og uroligheter

11.1 Hva forsikringen omfatter

Forsikringen omfatter skade eller tap så langt dette følger av punkt 3-10 ovenfor, eller punkt 14 nedenfor, dersom det bryter ut krig, terror, opprør eller andre alvorlige uroligheter i utlandet når forsikrede allerede befinner seg i dette området.

Vilkår for Reiseforsikring

Avbrutt reise dekkes også jf pkt 6. Dekningen gjelder i inntil 6 uker fra krig m.v. brøt ut.

11.2 Hva forsikringen ikke omfatter

Forsikringen omfatter ikke skade eller tap inntruffet under krig, opprør eller alvorlig uro i områder hvor det allerede er krig, opprør eller alvorlig uro når forsikrede reiser inn i området/landet. Det samme gjelder når Det Norske Utenriksdepartement (UD) på reisetidstidspunktet fraråder innreise til området eller landet.

12. Evakuering

12.1 Forsikringen omfatter

Forsikringen dekker nødvendige og rimelige merutgifter ved evakuering fra ferie- eller oppholdssted og til sikredes faste bostedadresse i Norge, når ordre om evakuering er gitt av Det norske Utenriksdepartement (UD). Godkjennelse fra Frende eller SOS International skal innhentes på forhånd.

Det samme gjelder dersom fortsatt opphold på ferie- eller oppholdsstedet vil innebære en overhengende fare for sikredes liv eller helse pga opprør, krig, terrorhandling, naturkatastrofe eller epidemi som bryter ut eller finnes sted mens sikrede befinner seg i området.

Merutgifter erstattes med inntil kr 30.000 pr. sikret, og kr 100.000 pr. skadetilfelle.

12.2 Forsikringen omfatter ikke

- Merutgifter til evakuering dersom forsikrede har reist inn i området etter at den aktuelle hendelse har oppstått.
- Utgifter som kan kreves erstattet fra andre i henhold til lov eller avtale, for eksempel transportør, reiseoperatør, hotell eller lignende.

13. Erstatningsoppgjør

13.1 Skademelding

Ved skade eller sykdom skal sikrede snarest melde fra til Frende.

- Overfall, ran, tyveri og innbrudd skal i tillegg meldes politi, reiseleder eller SOS.
- Transportskader skal umiddelbart meldes til transportør.
- Forsinkelse skal straks meldes til flyselskapet.
- Alvorlig sykdom og ulykke kan kreves bekreftet ved legeerklæring.

13.2 Egenandel

Det trekkes ikke egenandel på reiseforsikringen i Frende, med mindre annet særskilt er avtalt.

13.3 Utbetaling av erstatning

Frende kan kreve alle utgifter dokumentert med originale legeattester, kvitteringer, reisedokumenter o.l.

Frende kan betale utgifter til lege, sykehus og hjemtransport direkte til behandlingsinstitusjon eller transportør.

13.4 Ting som kommer til rette

Kommer en gjenstand til rette etter at Frende har betalt erstatning, kan sikrede beholde gjenstanden mot å betale erstatningen tilbake. Ellers tilfaller gjenstanden Frende.

14. Reiseulykke

14.1 Hva forsikringen omfatter

Forsikringen omfatter ulykkeskade som rammer forsikret person under 75 år på reise, med de unntak og begrensninger som følger av disse vilkår, de generelle vilkår og Forsikringsavtaleloven (heretter FAL).

Med ulykkeskade menes skade på kroppen forårsaket ved en plutselig ytre fysisk begivenhet (ulykkestilfelle) som inntreffer i forsikringstiden.

Skade på sinnet dekkes bare dersom diagnosekriteriene i det internasjonale klassifikasjonssystemet ICD-10, pkt. F43.1 (PTSD) er oppfylt.

14.2 Ulykke som fører til død

Dersom ulykkeskaden innen ett år medfører forsikredes død, har forsikredes ektefelle/samboer eller barn rett til dødsfallserstatning.

Forsikringssummen ved død er kr 300.000 for voksne og kr 50.000 for barn inntil 20 år.

Dersom invaliditetserstatning er betalt for samme skade, går denne til fradrag i dødsfallserstatningen.

Dødsfallerstatningen tilfaller forsikredes ektefelle eller samboer. Dersom forsikrede ikke etterlater seg ektefelle eller samboer, tilfaller erstatningen forsikredes barn. Dersom forsikrede ikke etterlater seg ektefelle, samboer eller barn, utbetales ingen erstatning. Ved dødsfall på barn, tilfaller erstatningen barnets foreldre.

14.3 Ulykke som fører til invaliditet

14.3.1 Invaliditetserstatning

Dersom ulykkeskaden har medført varig medisinsk invaliditet innen 3 år etter skadedagen, har forsikrede rett til invaliditetserstatning.

Forsikringssummen er kr 300.000 for voksne og kr 500.000 for barn inntil 20 år.

Vilkår for Reiseforsikring

Dør forsikrede av ulykken innen 1 år etter skadedagen, betales ikke invaliditetserstatning, men dødsfallserstatning.

Dør forsikrede uansett årsak mer enn 1 år etter at ulykkes-skaden inntraff, utbetales invaliditetserstatning dersom det må antas at ulykkeskaden ville ha medført varig medisinsk invaliditet.

Erstatningen beregnes ut fra den invaliditet som antas å ville blitt den endelige dersom forsikrede hadde vært i live.

14.4 Behandlingsutgifter

Dersom forsikrede er medlem av Norsk Folketrygd, erstattes behandlingsutgifter som ikke kan kreves dekket av det offentlige helsevesen, med inntil 5 % av forsikringssummen for invaliditet. Frende erstatter rimelige og nødvendige utgifter til behandling som foretas i inntil 3 år etter ulykken.

Følgende behandlingsutgifter dekkes:

- Behandling hos lege og tannlege.
- Forbindingssaker, medisiner og protese foreskrevet av tannlege/lege.
- Fysikalsk eller kiropraktisk behandling foreskrevet av lege.
- Ved tannskader på barn (under 18 år), erstattes utgifter til første permanente tannlegebehandling, bro, krone eller lignende selv om behandlingen skjer senere enn 3 år etter skadedagen. Oppgjør skjer i tilfelle innen 3 år etter skadedagen og på grunnlag av kostnadsoverslag fra tannlege eller tanntekniker.

Følgende behandlingsutgifter dekkes ikke:

- Utgifter til tannskader som skyldes tygging eller biting
- Egenandeler for utgifter som kan kreves dekket av det offentlige helsevesen.
- Merutgifter til undersøkelse, behandling eller opptrening i private klinikker/helseinstitusjoner eller hos privatpraktiserende leger/behandlere uten offentlig refusjonsrett.
- Utgifter til hjelpemidler.

14.5 Skader som ikke omfattes

14.5.1 Unntak for visse sykdommer m.v.

Forsikringen omfatter ikke:

1. Ulykkeskade som skyldes:
  - Sykdom, slag eller besvimelse.
  - Forgiftning forårsaket av mat, drikke eller nytelsesmiddel. Dette unntaket gjelder ikke for barn under 16 år.
  - Inntak av sovemidler, smertestillende eller narkotiske midler.
  - Medisinsk behandling eller undersøkelse eller inntak av medikamenter, med mindre behandlingen m.v. har sammenheng med ulykkeskade Frende svarer for.
2. Død eller invaliditet som skyldes:

- Hjerte-/karsykdommer,
- Kreft,
- Artritt (betennelse i ledd), selv om en ulykkeskade er årsak til sykdommen(e).

3. Skade eller sykdom etter insektsstikk.
4. Sykdom forårsaket av HIV-infeksjon eller Hepatitt B virus.
5. Ryggglidelser og ryggsmertor med mindre lidelsen/smertene kan tilbakeføres til et røntgenologisk påvisbart brudd i ryggspylen, og bruddet kan tilbakeføres til en ulykkeshendelse.
6. Selvmord eller forsøk på selvmord, med mindre kravstiller kan sannsynliggjøre at selvmordet eller forsøket på selvmord skyldes en akutt sinnforvirring forårsaket av en ytre årsak.
7. Sjokk eller andre psykiske skader med mindre det samtidig er oppstått en fysisk skade som medfører livsvarig og erstatningsmessig medisinsk invaliditet.

14.5.2 Unntak for visse aktiviteter

Forsikringen omfatter ikke ulykke forårsaket under utøvelse av følgende aktiviteter:

- All utøvelse av sport og idrett som gir sikrede inntekt eller sponsormidler over 1 G pr år.
- All utøvelse av motorsport med båt, vannjet, vannscooter, bil, motorsykkel eller snøscooter.
- Kampsport som innebærer fullkontakt med slag eller spark, som boksing, karate og lignende.
- Serie- og cupkamp i alle typer lagidrett når kampen er i regi av forbund eller krets.
- Fallskjermhopping hvor utsprang ikke skjer fra fly.
- Dykking dypere enn 40 meter.

14.5.3 Unntak for slagsmål og forbrytelse

Forsikringen omfatter ikke ulykkeskade ved deltakelse i slagsmål eller forbrytelse. Unntaket for slagsmål gjelder ikke barn under 16 år.

14.6. Erstatningsoppgjør ved ulykke

14.6.1 Skademelding

Den som mener å ha et krav mot Frende etter et ulykkestilfelle, skal snarest melde fra til Frende.

14.6.2 Behandlingen av erstatningskrav

Alle utgifter som kreves erstattet skal dokumenteres med originale kvitteringer.

Det kan bare kreves erstatning for utgifter som overstiger det som kan kreves fra annet hold.

14.6.3 Beregning av invaliditetserstatning

Invaliditetserstatning beregnes på grunnlag av den livsvarige medisinske invaliditet som ulykken har forårsaket. Erstatning kan tidligst kreves 1 år etter skadedagen. Dersom invaliditetsgraden kan forandre seg, kan endelig oppgjør utsettes i inntil 3 år etter skadedagen. Oppgjøret

Vilkår for Reiseforsikring

skal da basere seg på hva som må antas å bli den livsvarige medisinske invaliditeten ut fra tilstanden på 3-årsdagen.

Invaliditetsgraden skal fastsettes av spesialist/lege, iht. Sosialdepartementets invaliditetstabell i forskrift av 21. April 1997, del II og del III. Vurderingen skal være rent tabellarisk.

Ved skadefølge som ikke er angitt i tabellen, skal invaliditetsgraden fastsettes skjønnsmessig på grunnlag av en sammenligning med skadefølger i tabellen.

Dersom en kroppsdel eller et organ tidligere var delvis brukbart, gjøres det fradrag når invaliditetsgraden bestemmes. Tap av eller skade på kroppsdel eller organ som var fullstendig ubrukt før ulykken inntraff, gir ikke rett til invaliditetserstatning.

Når det kan antas at sykkelig tilstand, disposisjon eller mèn sammen med ulykkesskaden har medvirket til sikredes invaliditet, reduseres erstatningen i forhold til den betydning den sykelige tilstanden, disposisjonen eller det tidligere mèn har hatt for invaliditeten.

Både Frende og sikrede kan forlange ny fastsettelse av invaliditetsgrad når det er gått ett år siden forrige fastsettelse. Selv om tilstanden fremdeles kan forandre seg, skal endelig erstatning beregnes når det er gått 3 år fra skadedagen. Erstatningen skal i så fall fastsettes etter den invaliditetsgrad som må antas å bli den endelige.

Ved 100 % invaliditet utbetales forsikringssummen som fremgår av forsikringsbeviset. For delvis invaliditet utbetales en forholdsmessig del av forsikringssummen.

Det trekkes ingen egenandel på Frendes reiseulykkesforsikring.

15. Rettslig erstatningsansvar

15.1 Hva forsikringen omfatter

Forsikringen omfatter rettslig erstatningsansvar som sikrede i egenskap av privatperson pådrar seg for skade på annens person eller ting, når skaden voldes på reise utenfor Norden.

Med personskade forstås skade, sykdom eller død påført en person. Med tingskade forstås tap av eller fysisk skade påført ting (herunder dyr og fast eiendom). Økonomisk tap påført tredjemann som følge av den fysiske skaden Frende erstatter, vil også være dekket.

Forsikringen dekker det økonomiske tap sikrede i henhold til gjeldende erstatningsrett kan bli pålagt å erstatte.

Forsikringen omfatter skader konstatert i forsikringstiden.

15.2. Hva forsikringen ikke omfatter

Forsikringen omfatter ikke:

1. Ansvar ved forsettlig handling eller unnlatelse.
2. Ansvar som har sammenheng med sikredes yrke eller ervervsvirksomhet, herunder styreansvar.
3. Ansvar som eier, fører eller bruker av motorvogn, arbeidsmaskin med eget fremdriftsmaskineri, båt, vannjet, vannjet, luftfartøy, trav eller galopphest.
4. Ansvar for skade oppstått ved graving, sprengning, peling, spunting, riving, ras, jordforskyvning, dambrudd eller setning i grunnen.
5. Ansvar overfor ektefelle, samboer, foreldre, steforeldre, fosterforeldre, svigerforeldre, søsken, barn, stebarn, fosterbarn samt ektefelle og samboere av de som er nevnt. Familieforholdet når skaden voldes, skal legges til grunn.
6. Ansvar for skade på sikredes andel av ting som eies i fellesskap.
7. Ansvar for visse personlige krenkinger, oppreisning, ærekrenkning, og krenking av privatlivets fred, jf Skadeserstatningslovens §§ 3-3, 3-5 og 3-6, eller for bøter, gebyrer eller lignende.
8. Ansvar for skade på ting (herunder fast eiendom eller dyr) som tilhører en annen, men som sikrede eller noen på sikredes vegne bruker, leier, låner eller har mottatt til forvaring.
9. Ansvar som alene bygger på tilsagn, avtale, kontrakt eller garanti, herunder ansvar sikrede endelig må bære fordi sikrede har gitt avkall på sin rett til regress.
10. Ansvar som sikrede pådrar seg ved forurensning. Likevel dekkes sikredes ansvar dersom årsaken til skaden er plutselig og uforutsett.
11. Ansvar for skade på ting forårsaket av sopp og råte, eller på grunn av langsom inntrengning av fuktighet.

15.3. Behandling av erstatningskrav

Erstatningskrav som reises mot sikrede, eller som forventes å bli reist, skal snarest meldes til Frende.

Sikrede må ikke påta seg erstatningsplikt eller forhandle om erstatningskrav uten Frendes godkjennelse.

Dersom kravet overstiger egenandelen og ansvaret omfattes av forsikringen, behandler Frende saken og erstatningsspørsmålet.

Alle skader som skyldes samme skadevoldende begivenhet, regnes som ett skadetilfelle og henføres til det tidspunkt da den første skade ble konstatert.

Sikrede plikter for egen regning:

- Å gi Frende alle opplysninger og dokumenter som er tilgjengelig for sikrede og som Frende trenger for å vurdere ansvar og utbetale erstatning.
- Å utføre de undersøkelser Frende finner nødvendig.
- Å møte ved forhandlinger eller rettergang.

Vilkår for Reiseforsikring

15.4 Forsikringssum og egenandel

Forsikringssummen er 6 millioner pr skadetilfelle og samlet pr år. Det er ingen egenandel.

15.5 Utbetaling av erstatning

Selv om forsikringssummen overskrides, betales de kostnader som på forhånd er godkjent av Frende, samt renter av idømt erstatningsbeløp som omfattes av forsikringen.

Dersom erstatningskravet dels omfattes av forsikringen og dels faller utenfor, fordeles omkostningene etter partenes økonomiske interesse i saken.

Er Frende villig til å ordne en sak i minnelighet eller betale kravet, dekkes ikke videre utgifter ved tvisten.

Frende har rett til å betale enhver erstatning direkte til skadelidte.

16. Rettshjelp

16.1. Hva forsikringen omfatter

Forsikringen omfatter utgifter til rettshjelp når sikrede er part i tvist i egenskap av privatperson, og tvisten springer ut av forhold oppstått på reise utenfor Norden.

Tvisten må ha oppstått mens forsikringen var i kraft. Rettshjelpputgifter dekkes ikke dersom tvistegrundet forelå ved forsikringens ikrafttreden.

Forsikringen omfatter tvist som kan føres for de alminnelige domstoler. Ved tvist som etter lov eller avtale skal avgjøres ved voldgift, dekkes rettshjelp i den utstrekning dette ville vært dekket for de alminnelige domstoler.

Dersom saken føres for særdomstol, jf. Domstolsloven § 2, men kunne vært ført for de alminnelige domstoler, dekkes likevel rettshjelpputgifter.

16.2 Følgende utgifter omfattes

Ved en rettsbehandling omfatter forsikringen rimelige og nødvendige rettshjelpsutgifter til advokat, registrert retts-hjelper jf. Domstollovens § 218, retten, advokatmekler godkjent av advokatforeningen og sakkyndige.

Ved hovedforhandling og bevisopptak, dekkes også utgifter til vitner.

Utgifter til sakkyndige som ikke er oppnevnt av retten, dekkes bare dersom utgiftene på forhånd er godkjent av Frende.

Idømte saksomkostninger dekkes ikke. Rettsgebyr i ankeinstans dekkes heller ikke. Bestemmelsen om anke gjelder også ved bruk av andre rettsmidler.

Tilkjente saksomkostninger går til fradrag i erstatningen. Likevel erstattes slike saksomkostninger når sikrede kan godtgjøre at motparten ikke er søkegod.

Inngås det forlik som innebærer at sikredes krav i det vesentlige er tatt til følge, eller etter at sikrede ved dom har blitt tilkjent saksomkostninger, må sikrede på forhånd ha godkjennelse fra Frende dersom det skal avtales i forliket at hver av partene skal bære sine egne omkostninger. Uten slik godkjennelse fra Frende, går tilkjente saksomkostninger i dommen til fratrek i erstatningen.

16.3. Hva forsikringen ikke omfatter

Forsikringen omfatter ikke:

1. Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv, herunder styreoppdrag.
2. Tvist som gjelder fast eiendom, eller tvist i egenskap av eier av fast eiendom.
3. Tvist som har sammenheng med separasjon skilsmisse, barnefordeling, samværsrett, farskap, arv, omstøtelse, underholdsbidrag, bodeling, oppløsning av det økonomiske fellesskap etablert av samboende og oppløsning av husstandsfellesskap, samt skiftesaker.
4. Tvist som alene hører inn under namsmyndighetene, jf. Tvangslovens § 2-1, bortsett fra tvist i husleieforhold knyttet til forsikret bolig.
5. Tvist som gjelder veksel sak, inkassosak hvor fordringen er ubestridt, gjeldsforhandlingssak og sak som gjelder konkurs eller akkordforhandling dersom sikrede er konkurs- eller akkordskyldner.
6. Straffesak, ærekrenkelsessak og erstatningskrav i slike saker når sikrede er mistenkt, siktet eller saksøkt.
7. Tvist om erstatning etter Skadeserstatningsloven § 3-3 (visse personlige krenkinger), § 3-5 b (oppreisning) og § 3-6 (krenking av privatlivets fred).
8. Tvist som gjelder forvaltningsvedtak. Likevel dekkes utgifter ved søksmål når klageadgang er fullt utnyttet. Utgifter pådratt før søksmål ble reist, dekkes ikke.
9. Tvist som gjelder motorvogn, arbeidsmaskin med eget fremdriftsmaskineri, båt, vannjet, vannscooter, luftfartøy, trav eller galopphest, herunder når sikrede er part i egenskap av eier, fører eller bruker av slike ting eller dyr.
10. Tvist om advokatsalær eller utgifter til sakkyndige.
11. Tvist mellom sameiere.
12. Utgifter pådratt før tvist er oppstått, og tvist oppstått før forsikringen trådte i kraft

16.4. Forsikringssum og egenandel

Den samlede erstatning ved hver tvist er begrenset til kr 20.000 selv om det er flere parter på samme side. Dette gjelder også om partene har rettshjelpforsikring i forskjellige selskap, eller om den/de sikrede har rettshjelpsdekning under flere forsikringer i ett eller flere selskap. Uforsikrede parter holdes utenfor ved erstatningsberegningen.

Vilkår for Reiseforsikring

Frendes ansvar er under enhver omstendighet begrenset til den antatte økonomiske verdi av sikredes interesse i saken, dersom utgiftene ikke er godkjent av Frende på forhånd.

Det er ingen egenandel.

16.5. Erstatningsoppgjør

Vil sikrede kreve å få dekket utgifter til juridisk bistand under rettshjelpforsikringen, skal kravet meldes til Frende uten ugrunnet opphold, og senest ett år etter at advokat er engasjert. Kravet skal meldes skriftlig.

Meldefristen ved tvist som gjelder offentlige forvaltningsvedtak, regnes fra det tidspunkt hvor den offentlige forvaltningsbehandling er fullt utnyttet. Ved tvister som alene hører inn under en særdomstol, regnes meldefristen fra det tidspunkt hvor saken bringes inn for de alminnelige domstoler.

Sikrede velger selv en advokat som etter sakens art og sikredes bosted er egnet for oppdraget. Er det flere parter på samme side med likeartede interesser, kan Frende kreve at disse benytter samme juridiske og tekniske bistand.

Sikrede plikter å begrense utgiftene til rettshjelp, og bærer selv omkostninger som ikke anses rimelige og nødvendige. Før saksanlegg dekker forsikringen rimelige og nødvendige utgifter til advokat, retten, sakkyndige og vitner. Etter saksanlegg dekkes utgifter som etter rettens skjønn var nødvendige for å få saken betryggende utført, jf Tvistelovens § 20-5.

Frende kan kreve å bli holdt underrettet om omfanget av de utgifter som kreves dekket under forsikringen.

Sikrede skal informere selskapet om hvilke utgifter som er påløpt under eventuell behandling i særdomstol eller under eventuell forvaltningsbehandling av klage på offentlig forvaltningsvedtak.

Ved krav om oppgjør har selskapet den samme rett som sikrede til å få dokumentert hvordan advokaten har beregnet sitt salær. Før endelig oppgjør foretas, kan Frende kreve dokumentert at egenandel er betalt. Spørsmål om utgiftenes rimelighet kan forelegges Den Norske Advokatforening.

Frende kan kreve at sikrede forelegger spørsmål om salær til egen advokat for retten i henhold til Tvistelovens § 3-8. Salær avregnes maksimalt 2 ganger i året overfor advokaten.

17. Sikkerhetsforskrifter og grov uaktsomhet

17.1 Sikkerhetsforskrifter

Vi krever at visse sikkerhetsforskrifter blir overholdt, dvs. at visse handlinger foretas for å unngå skade. Brudd på disse kan føre til at retten til erstatning faller bort eller blir redusert, jf FAL § 4-8. For reiseforsikringen gjelder følgende sikkerhetsforskrifter:

Avbestilling og forsinkelse

1. Avbestilling må meddeles reisearrangør, transportør, hotell, utleier eller reisebyrå straks det er klart at reise eller opphold ikke vil bli gjennomført. En reise må minst ha 1 time og 30 min fra angitt ankomst til avgang med neste transportmiddel. Bagasje skal være forsvarlig merket med navn og adresse.

Tilsyn og sikring av reisegods

2. Hotellrom eller leilighet, motorvogn, campingvogn og båt skal alltid lukkes og låses før de forlates. Nøkler skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.
3. Sikrede skal føre tilsyn med reisegodset, og alltid forlate reisegods innelåst. Det skal særlig påses at ingen gjenstander gjenglemmes. Forsikrede gjenstander skal oppbevares, plasseres og håndteres slik at de ikke utsettes for skadeverk i form av vann-, fukt-, støt-, knusnings-, klemskader eller lignende.
4. Verdigjenstander, se punkt 3.1.1 ovenfor, skal aldri etterlates i bil, båt, campingvogn, telt eller i rom som flere enn sikrede eller hans reisefølge disponerer. Kontanter, smykker, ringer, ur, pass og billetter skal sikrede bære på seg eller oppbevare i låst safe, og nøkkel eller kode skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.
5. Øvrige gjenstander skal ikke oppbevares i eller på motorvogn, campingvogn, båt eller telt som er hensatt for natten eller for mer enn ett døgn. Med natten menes tidsrommet fra oppbevaringsstedet forlates om dagen, og til man tar det i bruk igjen neste dag, og i alle tilfeller tidsrommet fra kl 00.00 til kl 06.00. Hensettes bil, campingvogn, båt eller telt for mer enn ett døgn, skal gjenstandene fjernes.
6. Reisegods skal pakkes, merkes og sikres slik at det tåler den aktuelle transport. Gjenstander som medbringes i kano eller kajakk må pakkes i vanntett og flytende emballasje. Verdigjenstander, se punkt 3.1.1 ovenfor, samt flasker, glass, briller, og bedervelige varer skal ikke sendes som ekspedert bagasje. Transportørens gjeldende bestemmelser om bagasjens innhold og pakking, og meldeplikt ved tap/skade skal overholdes.

Reisesyke

7. Ved sykdom/skade må sikrede snarest søke lege og følge legens anvisninger. Når utgiftene antas å

Vilkår for Reiserforsikring

overstige kr 5.000, samt ved sykehusopphold, skal Frende eller SOS Alarm straks underrettes. Ved sengeleie utenom sykehus som forventes å vare mer enn 5 døgn, skal Frende eller SOS Alarm varsles.

8. Når sikrede er under eller skal ha legebehandling for alvorlig sykdom eller lidelse, skal det før reise påbegynnes innhentes skriftlig erklæring fra sikredes lege om at det er forsvarlig å foreta reisen og lite sannsynlig at komplikasjon eller forverring vil oppstå. Det samme gjelder om sikrede lider av en alvorlig lidelse som kan medføre komplikasjon eller forverring på reisen.

Ulykke

9. Ved dykking må forsikrede ha gyldig sportsdykker-sertifikat etter internasjonal standard (PADI, CMAS, NAUI) for den aktuelle dybde.

17.2 Grov uaktsomhet

Hår sikrede grovt uaktsomt fremkalt forsikringstilfellet, kan Frendes ansvar settes ned eller falle bort, jf Forsikringsavtaleloven § 4-9 og § 13-9.

